

Elihú haragja

SZOMBAT DÉLUTÁN

E HETI TANULMÁNYUNK: Jób 1:1-2:10; 13:28; 28:28; 32:1-5; 34:10-15;
Ezékiel 28:12-17

„Mert amennyivel magasabb az ég a földnél, annyival magasabbak utaim a ti utaitoknál, és gondolataim a ti gondolataitoknál” (Ézs 55:9, RÚF).

Folyt tovább a szócsata Jób meg a másik három férfi között, és szavaik időnként komolyak, gyönyörűek, mélyen szántóak és igazak voltak. Sokszor idézik az emberek *Jób könyvét*, még az Elifáztól, Bildádtól és Cófártól származó gondolatokat is. Méghozzá azért, amivel újból és újból találkozunk, hogy valóban sok jó dolgot is megfogalmaztak, csak amit mondtak, azt nem a megfelelő helyen, időben és körülmények között mondták. Péld 25:11-13 szakasza fontos tanulságul szolgál: *„Mint az aranyalma ezüstitányéron, olyan a helyén mondott ige. Mint az aranyfüggő és a színarany ékszer, olyan a bölcs intés a szöfogadó fülnek. Mint a havas hideg aratás idején, olyan a hú követ azoknak, akik elküldték, mert megvidámítja urai lelkét” (ÚRK).*

Sajnálatos módon Jób nem éppen ilyen szavakat hallott a barátaitól. Sőt, a probléma egyre súlyosbodott, mert már nem csak hárman bizonygatták, hogy baj van vele. Új szereplő is feltűnt a színen.

november 27.

SZÁNALMAS VIGASZTALÓK

A szavakkal vívott ütközet még azt követően is folytatódott, hogy Jób kifejezte a hitét (Jób 13:15-16). Hosszú fejezeteken át oda-vissza dobálták az érveket, számos mély és lényeges kérdést vitattak meg Istennel, a bűnnel, a halállal, az igazsággal, a gonoszokkal, a bölcsességgel és az ember mulandóságával kapcsolatban.

Milyen igazságot fejeznek ki a következő versek?

Jób 13:28 _____

Jób 15:14-16 _____

Jób 19:25-27 _____

Jób 28:28 _____

Ennyi fejezeten át folyt a vitakozás, mégsem engedett az igazából egyik fél sem. Elifáz, Bildád és Cófár, mind a maga módján, a saját elgondolása szerint egyre csak azt hajtogatta, hogy az életben az ember azt kapja, amit megérdemel. Tehát Jóbra a bűnei miatt szakadt rá az igazságos büntetés. Eközben Jób tovább kesergett az őt sújtó kegyetlen sors miatt, biztos volt benne, hogy nem érdemelt ilyen szenvedést. Oda-vissza vágtak egymásnak; a „vigasztalók” azzal vádolták Jóbot, hogy csak üres, hiábavaló szavakat hajtogat, Jób pedig ugyanezt róttta fel nekik. Végeredményben egyikük sem, még Jób sem értette a történeteket. Hogyan is érthették volna az egészet? Nagyon szűk perspektívából figyelték a dolgokat, ami minden emberre igaz. Ha van olyan tanulság, amit mindenképpen le kell szűrniük *Jób könyvének* tanulmányozásából (aminek már nyilvánvalónak kell lennie mostanra, főleg a férfiak hosszú beszédei után), az az, hogy emberként nagy alázatra van szükségünk, ha Istenről, Isten dolgairól kezdünk beszélni. Az igazság bizonyos részeit talán ismerjük, talán sokat tudunk róla, néha mégis – amint láthatjuk a három férfi esetében – nem feltétlenül a legjobb módon alkalmazzuk az ismert igazságot.

Nézzünk szét a természet világában! Hogyan mutat rá ott is minden, hogy milyen keveset tudunk még a legegyszerűbb dolgokról is?

ELIHÚ BELÉPÉSE

A történet tragédiájának a főhőse, Jób a 26. fejezettől a 31. fejezetig mondja el záró beszédét a három férfinak. Ékes szavakkal, szenvedélyesen szól, de alapjában véve ugyanazt az érvet hangoztatja, amit mindvégig mondott: *Nem érdemlem azt, ami velem történt. Pont.*

Jób az emberiséget szimbolizálja, hiszen annyian szenvednek úgy, hogy nem azt érdemelnék. A kérdés, sok szempontból a legnehezebb kérdés pedig az, hogy: Miért? Bizonyos esetekben a szenvedés okát tudakoló kérdés viszonylag egyszerű. Egyértelmű, hogy van, amikor az ember maga hozza a bajt a saját fejére. Viszont gyakran nem ez történik, főként Jób esetében nem ez volt a helyzet, és így továbbra is megmarad a szenvedés kérdése.

A 31. fejezet is azzal zárul, hogy Jób ecseteli, milyen volt az élete, és az életvitelében semmi nem igazolja a rászakadó szenvedés jogosságát. Majd a fejezet utolsó verse így zárul: *„Itt végződnék Jób beszédei”* (Jób 31:40, ÚRK).

Mi történik Jób 32:1-5 verseiben? Mivel vádolja Elihú Jóbót és a másik három férfit?

Jób könyve itt említi először Elihút. Nyilván hallott valamennyit a hosszas beszédekből, bár azt nem tudni pontosan, hogy mikor is jelent meg a színen. Bizonyára később érkezett, mert róla nem esett szó akkor, amikor a másik három megérkezett. Mindössze annyit tudunk, hogy nem tetszettek neki az adott válaszok, bármennyit is hallott a beszélgetésből. Ez az öt vers négyszer is említi, hogy Elihú haragra gerjedt a hallottak miatt. A következő hat fejezetben tehát Elihú próbálja meg felvázolni, ő hogyan érti és magyarázza azokat a kérdéseket, amelyekkel a többi férfi vívódott a Jóbót ért szerencsétlenség miatt.

Jób 32:2 szerint Elihú azért haragudott Jóbra, *„mivel az igazabbnak tartotta magát Istennél.”* Ezzel lényegében kitekerte Jób szavait. Miért kell tehát vigyáznunk, ha mások szavait magyarázzuk? Hogyan tanulhatjuk meg a legjobban és nem a legrosszabb módon értelmezni mások kijelentéseit?

ELIHÚ ISTEN VÉDELMÉRE KEL

Az idők folyamán számos kommentárt írtak már Elihúról és beszédéről, vannak, akik érvelését jelentős fordulópontnak látják a beszélgetés menetében. Pedig valójában nem igen látható, hol tenne hozzá Elihú bármi újat vagy meglepőt, amivel változtatna a dialógus dinamikáján. Sőt, úgy tűnik, hogy nagyjából ugyanazokat az érveket sorolja, mint három társa, akik Jób szenvedései kapcsán Isten jellemét próbálták védeni az igazságtalanság vádjával szemben.

Milyen igazságot fogalmaz meg Elihú Jób 34:10-15 verseiben? Milyen párhuzamot látunk a szavai és a többiek korábban elhangzott beszédei között? Igazat mondott, érvelése miért nem illett mégsem az adott helyzetre?

Talán amit Elihúnál és a társainál is láthatunk, az a félelem. Féltek, hogy Isten nem olyan, mint amilyennek képzelik. Hinni akartak Isten jóságában, igazságosságában és hatalmában. Ezért mit tesz Elihú? Csak Isten jóságát, igazságát és hatalmát kifejező igazságokat sorol.

„Mert ő szemmel tartja az ember útját, és látja minden lépését. Nincs az a sötétség és az a sűrű homály, ahol elrejtőzhetnének a gonosztevők” (Jób 34:21-22, RÚF).

„Íme, Isten mily hatalmas, és mégsem vet meg senkit. Hatalmas, és erős szívé. Nem tartja életben a gonoszt, de a szegénynek igazságot szolgáltat. Nem veszi le szemét az igazról, sőt a királyok mellé, a trónra ülteti és örökre fölmagasztalja őket” (Jób 36:5-7, ÚRK).

„Mindenható! Nem foghatjuk meg őt; nagy az ő hatalma és ítélő ereje, és a tiszta igazságot el nem nyomja. Azért rettegjék őt az emberek; a kevély bölcsek közül nem lát ő egyet sem” (Jób 37:23-24).

Ha mindez igaz, akkor az egyetlen logikus következtetés, hogy Jób azt kapja, amit érdemel. Mi mást lehetne gondolni? Tehát Elihú védeni igyekezett azt, ahogyan ő értelmezte Istent, amikor rettenetes baj szakadt Jóbra, erre a jó emberre.

Voltál már olyan helyzetben, amikor úgy érezted, hogy veszélybe került a hited? Mit tettél akkor? Visszanézve mit tennél másképpen?

A GONOSZSÁG ABSZURD VOLTA

Mind a négy férfi istenhívő volt, hitt Isten igazságosságában, és így egy dilemmával találták szemben magukat: Hogyan lehet olyan racionális és logikus magyarázatot találni Jób helyzetére, ami összhangban áll az Isten jelleméről alkotott elgondolásukkal? Sajnos, amikor megpróbálták értelmezni a rosszat, legalábbis a Jóbra szakadó bajt, végül olyan álláspontot foglaltak el, ami alapvetően téves volt. Ezzel kapcsolatban Ellen G. White lényeges megjegyzést tesz: „A bűn eredetére lehetetlen olyan magyarázatot találni, ami megindokolná létezését... A bűn »betolakodó«, amelynek jelenlétét nem lehet megindokolni. A bűn titokzatos, érthetetlen; mentegetése egyenlő volna igazolásával. Ha mentséget lehetne találni rá vagy okot létezésére, akkor megszűnne bűn lenni” (*A nagy küzdelem*. Budapest, 2013, Advent Kiadó, 423. o.).

Itt ugyan a *bűn* szó szerepel, de tegyük fel, hogy egy másik kifejezést mondanánk helyette, aminek hasonló a jelentése: *gonoszság*. Akkor így hangzana az idézet: *A gonoszság eredetére lehetetlen olyan magyarázatot találni, ami megindokolná létezését... A gonoszság „betolakodó”, amelynek jelenlétét nem lehet megindokolni. A gonoszság titokzatos, érthetetlen; mentegetése egyenlő volna igazolásával. Ha mentséget lehetne találni rá vagy okot létezésére, akkor megszűnne gonoszság lenni.*

Amikor tragédia sújt le, gyakran ezt mondják vagy gondolják az emberek: „Érthetetlen!” Vagy „Ennek semmi értelme!” Jób panaszának is mindvégig ez volt a lényege. Jó oka van annak, hogy sem Jób, sem a barátai nem tudták megfejteni a helyzet értelmét: a rossz teljesen értelmetlen. Ha meg tudnánk érteni, ha értelmes volna, ha beleillene egy logikus és racionális tervbe, akkor már nem lenne olyan rossz, nem lenne annyira tragikus, mert valamilyen értelmes célt szolgálna.

Olvassuk el a Sátán bukásáról és a gonoszság kezdetéről szóló verseket Ez 28:12-17 szakaszában! Mi értelme volt a bűnének?

Egy tökéletes lény áll előttünk, akit a tökéletes Isten teremtett meg és tökéletes környezetbe helyezett. Dicsőség övezi, bölcs, tökéletes a szépsége, drágakövek díszítik, „*fölkent oltalmazó kérub*” (Ez 28:14, ÚRK) volt „*Isten szent hegyén*”. Annak ellenére, hogy mindez az övé volt, ennyi mindent kapott, megrontotta magát és engedte, hogy a gonoszság hatalmába kerítse. Mi lehetne még értelmetlenebb, a logikával ellenkezőbb, mint az ördögöt megfertőző gonoszság?

Milyen saját tapasztalatunk van a gonoszság, a rossz értelmetlenségével és megmagyarázhatatlanságával kapcsolatban?

HITPRÓBA

Az biztos, hogy *Jób könyvének* fő alakjai, mint általában a halandók, „tükör által homályosan” (1Kor 13:12) láttak, igen szűk szemszögből. Korlátozott volt, amit a fizikai világ természetéből megérthettek, a lelki dolgokéból pedig még kevesebbet. Az is érdekes, hogy a Jóbra szakadó rosszról folytatott hosszas vitáinkban egyikük sem, még Jób sem ejtett szót az ördög szerepéről – a bajok közvetlen okozójáról. Még ha olyan biztosra is vették, hogy igazuk van, különösen Elihú (lásd Jób 36:1-4), Jób szenvedésére nem tudtak értelmes magyarázatot adni. Jób természetesen tudta, hogy kudarcot vallottak.

Mi már látjuk a történet kozmikus hátterét, mégis vajon mennyire tudunk értelmes magyarázatot adni a Jóbra szakadó rosszra? Olvassuk el újból Jób 1:1-2:10 szakaszát! Még ha ez mind fel is tárul előttünk, milyen kérdések maradnak továbbra is válasz nélkül?

Jób könyvének első fejezetei ismeretében mi ráláthatunk az eseményekre, amit viszont a történet szereplői nem tehetek meg. Persze még most is nehéz megérteni az egészet. Amint láttuk, Jóbra nem a bűne hozta rá a szenvedést, távolról sem! Éppen a *jósága* miatt mutatott rá Isten az ördög előtt. Tehát azért érte ennyi minden, mert jó volt és hűséges akart maradni Istenhez? Hogyan értsük ezt? Ha Jób tudta volna, mi történik, vajon nem így kiáltott volna: „Istenem, kérélek, valaki mással tedd ezt! Add vissza a gyerekeimet, az egészségemet, a javaimat!” Nem önként jelentkezett kísérleti alanynak. Vajon ki tenne ilyet? Tehát mennyire volt ez igazságos Jóbbal és a családjával? Még ha Istennek lett is igaza az ördöggel szemben, tudjuk, hogy a gonosz nem nyugodott bele a vereségébe (Jel 12:12). Akkor mi haszna volt az egésznek? Végül még ha jóra is fordult Jób sorsa, vajon megérte, hogy annyian meghaltak, megérte a sok szenvedés, amit Jób átélt? Ha bennünk megmaradnak ezek a kérdések (noha még további válaszokat kapunk), képzeljük csak el, Jóbnak mennyi kérdése lehetett! *Jób könyvéből* mégis az a legfőbb tanulság, amit leszűrhetünk, hogy hit által kell élni, nem látásból. Fontos bízni Istenben és hűségesnek maradni hozzá még akkor is, ha mint Jób, mi sem értjük, nem tudjuk megmagyarázni, miért történnek velünk bizonyos dolgok. Amikor mindenre találunk teljes és racionális magyarázatot, akkor nem hit által élünk. Akkor élünk hit által, ha Jóbbhoz hasonlóan mi is bízunk Istenben és engedelmesskedünk neki, pedig nem értjük, mi történik velünk.

Milyen dolgok tekintetében kell most bízunk Istenben, még ha nem is értünk mindent? Hogyan tudjuk tovább erősíteni a bizalmunkat, még ha nem is jön most felelet?

TOVÁBBI TANULMÁNYOZÁSRA:

A hit és az értelem kérdését tárgyalva John Hedley Brooke írt Immanuel Kant-ról (1724-1804), és arról, ahogyan az emberi tudás korlátait próbálta megismerni, különösképpen Isten tetteivel kapcsolatban. Kant számára „Istennel az emberekkel való bánásmódja hitkérdés volt, nem pedig ismeret kérdése. A nehézségekben tanúsított hiteles kiállás példájaként Jóbot választotta, aki a tiszta lelkiismeretén kívül mindenétől meg lett fosztva. Egy isteni végzés előtt meghajolva jól tette, hogy elutasította a barátai tanácsait, akik magyarázatot próbáltak találni szerencsétlenségére. Jób álláspontjának abban állt az ereje, amit Jób akkor tudott: mit gondolt tenni Isten, amikor annyi szerencsétlenséget halmozott rá” (*Science and Religion*. New York, 2006, Cambridge University Press, 207-208. o.). *Jób könyvében* ezek a férfiak és most már Eliahú is úgy vélték, hogy egyszerű ok-okozati összefüggéssel meg tudják magyarázni, mi is történt Jóbbal. Az ok Jób bűne volt, az okozat pedig a szenvedése. Mi lenne ennél világosabb, teológiailag megalapozottabb és racionálisabb? Csakhogy az érvelésük rossz volt, ami remek példa arra, hogy a valóság és a valóságot megteremtő, fenntartó Isten nem feltétlenül azt követi, ahogyan mi értjük Istent vagy az általa teremtetett világ dolgait.

BESZÉLGESSÜNK RÓLA!

1. Amint láttuk, a szegény Jób helyzetét és a mérteket taglaló összes hosszú beszédben egyszer sem említették az ördögöt. Miért nem? Ezek szerint mennyire volt korlátozott, amit felfogtak, még ha sok mindent tudtak is? Tudatlanságuk kapcsán mit mondhatunk el a saját tudatlanságunkról, ami annak ellenére is megvan, hogy számos igazságot ismerünk?
2. „Ha elvégzendő munkánk kivételét magunk vesszük a kezünkbe és saját bölcsességünkben bízva akarunk sikert elérni, akkor olyan terhet vesszünk vállainkra, melyet nem Isten rakott ránk, s amit segítsége nélkül akarunk hordani... de ha igazán hisszük, hogy Isten szeret bennünket és csak javunkat akarja, akkor a jövő nem fog aggasztani. Úgy bízunk Istenben, mint a gyermek bízik szerető szüleiben. Gondjaink és szenvedéseink eltűnnek, mert akarataink megnyugszik Isten akaratában” (Ellen G. White: *Krisztus követése*. Budapest, 1987, H. N. Adventista Egyház, 89-90. o.). Hogyan tanulhatunk meg így hinni és bízni? Vagyis, milyen mostani döntéseinkkel erősítjük vagy éppen gyengítjük a hitünket?

REMÉNYIK SÁNDOR: A TE AKARATOD...

Teljesüljön a Te akaratod:
A miatánykból ezt tudom már csak.
Bimbóban nem marad meg a virág,
És visszafele nem foly a patak.

Teljesüljön a Te akaratod:
Be fölösleges minden más beszéd...
Az én kezem, e vézna, gyöngé kéz,
Hogy tartaná fel az Isten kezét?

Minden léleknek csak egy útja van,
És csak ezen az egy úton mehet.
És nem lépheti által önmagát,
És öntörvénye ellen nem tehet.

Bizonyyal minden úgy van jól, ahogyan van.
És ez az eszme megnyugvást is ad:
Ki sorsával vív, alája kerül,
És győz, ki néki megadja magát.